

Společně pod křížem

Texty na tento týden

Ef 5,21–33

Základní verš

„Muži, milujte své ženy, jako si Kristus zamiloval církev a sám se za ni obětoval, aby ji posvětil a očistil křtem vody a slovem; tak si on sám připravil církev slavnou, bez poskvrny, vrásky a čehokoli podobného, aby byla svatá a bezúhonná.“ (Ef 5,25–27)

Tento týden budeme pokračovat ve studiu listu Efezským a zaměříme svou pozornost na verše Ef 5,21–33. Pavel zde rozvíjí myšlenku „V poddanosti Kristu se podřizujte jedni druhým“ (Ef 5,21) a aplikuje ji na vztahy v manželství. Nejprve nabízí rady křesťanským manželkám (Ef 5,22–24), pak manželům (Ef 5,25–32) a nakonec tuto myšlenku uzavírá společným pokynem pro obě skupiny (Ef 5,33).

V Pavlových radách můžeme v tomto textu slyšet, co nám pro naše vztahy radí vzkříšený Ježíš Kristus. Potřebujeme zároveň pochopit, že Pavel ve verších Ef 5,21–6,9 objasňuje, jak velké téma dopisu – jednotu – aplikovat na křesťanskou domácnost. V předchozích lekcích jsme viděli Pavlovu kritiku hříšného způsobu života a vztahů „starého člověka“ (viz Ef 4,22; ČSP), ale také oslavu stvoření „nového člověka“ (viz Ef 2,15). Tento „nový člověk“ však žije ve zlem deformovaném světě s nesprávným sociálním uspořádáním. Uprostřed těchto vztahů věřící odrážejí působení Ducha svatého (Ef 2,22; 3,16; 5,18–21; 6,17.18) a nové etiky založené na Kristově vzoru (Ef 4,13.15.20–24.32; 5,2.10.17.21–33). Tyto projevy Boží moci poukazují na konečné naplnění Božího plánu pro jeho lid a pro celý svět.

Osnova lekce

V této lekci se studium zaměří na závěr 5. kapitoly listu Efezským, kde Pavel aplikuje myšlenku jednoty a lásky, kterou do našich životů přináší Kristus, na oblast manželství. Příklad Kristovy lásky, pokory a ochoty se obětovat pro druhé se má promítnout i do vztahu muže a ženy, kteří před Bohem spojili své životy.

- Ef 5,21–24: Poselství pro manželky: ochota podřídít se (neděle)
- Ef 5,25–30: Poselství pro manžele: milovat jako Kristus
  - Ef 5,25–29: Příklad – Kristova láska k církvi (pondělí, úterý)
  - Ef 5,28–30: Výzva milovat jako sám sebe (středa)
- Ef 5,31–33: Poselství pro oba: být „jedním tělem“ (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili.
- Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování za jeho přiznání.

RADY KŘESŤANSKÝM MANŽELKÁM

²¹V poddanosti Kristu se podřizujte jedni druhým: ²²ženy svým mužům jako Pánu, ²³protože muž je hlavou ženy, jako Kristus je hlavou církve, těla, které spasil. ²⁴Ale jako církev je podřízena Kristu, tak ženy mají být ve všem podřízeny svým mužům. (Ef 5,21-24)

Osobní studium

Důležitý verš Ef 5,21, kterým začíná tato pasáž, propojuje předchozí text (Ef 5,1-20) s další částí (Ef 5,22-33), v níž Pavel rozvíjí myšlenku vzájemného podřizování se členů církve (porovnej s texty Mk 10,42-45, Ř 12,10 a Fp 2,3.4). Toto podřízení se druhému má své kořeny ve vztahu s Kristem (Ef 5,21). Právě vztah ke Kristu je pro věřící tím nejdůležitějším a všechny ostatní ovlivňujícím vztahem.

Co má Pavel na mysli, když vybízí členy církve: „podřizujte [se] jedni druhým“? Jak této myšlence rozumíš? (Ef 5,21)

Pavel v následujícím verši tuto myšlenku posouvá do vztahu v manželství. „Ženy [podřizujte se] svým mužům jako Pánu“ (Ef 5,22). Velmi jasně přitom dává najevo, že mluví o podřízení se manželek jejich manželům, nikoli o podřízení se jakémukoli muži (podobně 1Pt 3,1.5). Co chce Pavel říci tím, že se manželky mají podřizovat „jako Pánu“? Má na mysli to, že manželka se má podříditi svému manželovi, jako by to byl Kristus,

nebo že se má podřizovat v první řadě Pánu, a proto se má podřizovat i manželovi?

V pochopení nám může pomoci způsob, jak Pavel používá tuto formulaci jinde. Ve verši Ef 6,7 Pavel vyzývá otroky, aby sloužili „ochotně, jako by sloužili Pánu“. V Ko 3,18 Pavel upřesňuje svou výzvu, když píše: „Ženy, podřizujte se svým mužům, jak se sluší na ty, kdo patří Pánu.“ Na základě těchto veršů je třeba upřednostnit druhý pohled. Manželky jsou samy věřící, a proto musí v konečném důsledku ctít Krista více než své manželky.

V listu Koloským i Efezským je Kristus představen jako hlava církve, která je jeho tělem (Ef 1,22; 5,23; Ko 1,18). „Kristus je hlavou církve, těla, které spasil“ (Ef 5,23). Analogicky je manžel „hlavou ženy“ (Ef 5,23), přičemž věrnost církve Kristu slouží jako vzor pro věrnost manželky jejímu manželovi. Pasáž samozřejmě předpokládá láskyplné, pečující manželství, ne nefunkční a patologické. Tento verš nesmíme nikdy interpretovat tak, jako by umožňoval či omlouval jakoukoli formu domácího násilí.

Aplikace

Proč je ve světle uvedených skutečností důležitá následující rada? Pokud je manžel „nevrlý, hrubý, prudký, egoistický, krutý a panovačný muž, ať nikdy ani nevysloví, že muž je hlavou ženy a že ona se mu musí ve všem podříditi. On totiž není pánem, není manželem v pravém významu tohoto slova.“ (AH 117)

CÍRKEV JAKO KRISTOVA NEVĚSTA (1)

²⁵Muži, milujte své ženy, jako si Kristus zamiloval církev a sám se za ni obětoval, ²⁶aby ji posvětil a očistil křtem vody a slovem; ²⁷tak si on sám připravil církev slavnou, bez poskvrny, vrásky a čehokoli podobného, aby byla svatá a bezúhonná. ²⁸Proto i muži mají milovat své ženy jako své vlastní tělo. Kdo miluje svou ženu, miluje sebe. ²⁹Nikdo přece nemá v nenávisti své tělo, ale živí je a stará se o ně. Tak i Kristus pečuje o církev. (Ef 5,25–29)

Osobní studium

Porovnej text Ef 5,25–29 s příběhem v Ez 16,1–14. Jaké prvky tohoto příběhu Pavel odráží ve svém textu?

Když Pavel využívá obraz svatby a manželství jako metaforu pro církev a její vztah s Kristem, tvůrčím způsobem čerpá ze zvyků starověké svatby. Kristus je ve vztahu k církvi jako nevěstě ženichem, který:

1. *Miluje církev jako nevěstu* (Ef 5,25). Nikdy nesmíme zapomenout, že nás Kristus miluje. Jeho vztah k nám vychází přímo z jeho srdce.
2. *Dává sebe sama jako výkupné za nevěstu.* V kontextu starověkých svatebních dohod ženich „vykupoval“ nevěstu za přesně určenou „cenu nevěsty“. Šlo obvykle o velkou sumu peněz a cenností. Prosperita starověkého společenství závisela právě na tomto zvyku. Kristus platí za církev jako za svou nevěstu nejvyšší cenu, protože „se za ni obětoval“ (Ef 5,25). Ve vtělení a na kříži dává sebe sama jako „výkupné“ za nevěstu.

3. *Koupe svou nevěstu.* Příprava nevěsty byla důležitou součástí starověké svatební slavnosti. Podobně jako dnes, připravovaly nevěstu na obřad její družičky a příbuzné. Pavel však představuje nebeského ženicha, který sám připravuje svou nevěstu na svatbu! Je to on, kdo ji posvěcuje a očisťuje „křtem vody“ (Ef 5,26).
4. *Dává svůj slib.* Součástí této ceremonie je i očištění „slovem“ (Ef 5,26). Jde o slovo zaslíbení, které nebeský ženich říká své nevěstě, možná v kontextu zasnubního obřadu (porovnej s Ef 1,3–14; Ef 2,1–10; Bůh dává své zaslíbení věřícím v době jejich obrácení). „Zaslíbení“ bylo starodávnou verzí moderního zasnoubení, šlo však o mnohem vážnější akt, který zahrnoval písemnou dohodu o „ceně nevěsty“ (měl ji zaplatit ženich) a o věnu (majetek, který nevěsta přinese do manželství ze své rodiny).
5. *Připravuje a zdobí nevěstu.* Když je nevěsta konečně představena svému ženichovi, je nejen krásná, ale také „bez poskvrny“ (Ef 5,27). Kristus svou nevěstu nejen koupe, ale také ji připravuje, zdobí a zkrášluje.

Aplikace

Jak ti uvedené verše pomáhají pochopit, co k nám Kristus cítí? Proč by nás tato skutečnost měla naplňovat radostí a klidem?

CÍRKEV JAKO KRISTOVA NEVĚSTA (2)

... tak si on sám [Kristus] připravil církev slavnou, bez poskvrny, vrásky a čehokoli podobného, aby byla svatá a bezúhonná. (Ef 5,27)

¹Kéž byste ode mne snesli trochu nerozumu – ano, snášejte mne!²Vždyť vás žárlivě strážím Boží žárlivostí; zasnoubil jsem vás jedinému muži, abych vás jako čistou pannu odevzdal Kristu.

³Obávám se však, aby to nebylo tak, jako když had ve své lstivosti oklamal Evu, aby totiž vaše mysl neztratila nevinnost a neodvrátila se od upřímné oddanosti Kristu. ⁴Když někdo přijde a zvěstuje jiného Ježíše, než jsme my zvěstovali, nebo vám nabízí jiného ducha, než jste dostali, nebo jiné evangelium, než jste přijali, klidně to snášíte! (2K 11,1–4)

Osobní studium

Jak Pavel používá prvky starověké svatby, aby oslovil křesťany v Korintu? Jak probíhá představení nevěsty Kristu? (2K 11,1–4)

Pomocí dalšího prvku starověké svatby Pavel zobrazuje Krista jako toho, který:

6. Představuje nevěstu sám sobě! (Ef 5,27)

Kdysi bývalo obvyklé, že nevěstu přivedl na svatbu svědek nebo její otec. Nikdy ne samotný ženich! Pavel však zobrazuje Ježíše jako toho, kdo „představuje“ nebo „přivádí“ církev jako nevěstu sám sobě.

Pavel používá to, co se obvykle dělalo a co bylo zvykem, ke zdůraznění Kristova vztahu k církvi:

- Zasnoubení.** Kristus se obětoval za církev (jako výkupné za nevěstu), a tak se s ní zasnoubil (Ef 5,25).
- Příprava na svatební obřad.** Pozornost ženicha se soustředí na nevěstu, aby ji posvětil a očistil (Ef 5,26).
- Samotný svatební obřad.** Kristus se zaměřuje na svou nevěstu, která je na svatbě představena (Ef 5,27). Tento poslední

prvek se týká velkolepé svatební oslavy při jeho návratu, kdy Kristus, ženich, přijde, aby uplatnil nárok na svou nevěstu – vykoupenou církev (Ef 5,27; porovnej s 2K 11,1,2; Ko 1,21–23,28).

Starověké svatby často začínaly slavnostním nočním průvodem (viz Mt 25,1–13). Ženich a jeho družina se shromáždili u jeho domu – v novém domově páru – a velkolepým obřadem zahájili průvod. Oslavující dav osvětlený pochodněmi a doprovázený veselou hudbou a zpěvem se v radostné náladě přesunul k domu otce nevěsty. Tam se k nim přidala nevěsta se svým doprovodem a slavnostní průvod celý pár doprovodil do jejich nového domova. Tam se hosté usadili a proběhla týden trvající hostina, která vyvrcholila svatebním obřadem.

Když Pavel zobrazuje Krista, jak představuje církev sám sobě, má na mysli tento velkolepý průvod a chvíli, kdy je nevěsta představena ženichovi. Kristův návrat tak popisuje jako dojemný svatební obřad, kdy se završí dlouhé zasnoubení mezi Kristem a jeho církví.

Aplikace

Čím nás tyto radostné a šťastné obrazy oslovují?

MILUJ SVOU MANŽELKU JAKO SEBE SAMA

²⁸*Proto i muži mají milovat své ženy jako své vlastní tělo. Kdo miluje svou ženu, miluje sebe.*

²⁹*Nikdo přece nemá v nenávisti své tělo, ale živí je a stará se o ně. Tak i Kristus pečuje o církev;*

³⁰*vždyť jsme údy jeho těla. (Ef 5,28–30)*

Osobní studium

Jaký další důvod uvádí v úvodních verších Pavel k povzbuzení mužů, aby projevovali něžnou lásku svým manželkám?

Pavlova pravidla pro křesťanskou domácnost (Ef 5,21–6,9) odhalují náročný sociální kontext. Ve verších Ef 5,28–30 se Pavel obrací na muže, kteří se podle časté tehdejší praxe mohli rozhodnout „nenávidět své tělo“ (viz Ef 5,28,29), což mělo za následek týrání a bití vlastní manželky. V řecko-římském světě byla zákonná moc „otce rodiny“ (lat. *pater familias*) velmi široká. Mohl tvrdě potrestat nebo dokonce zabít svou manželku, děti a otroky, aniž by vybočil ze svých zákonných práv (ačkoli uplatňování moci takovým extrémním způsobem bylo výrazně omezeno veřejným míněním).

V textu Ef 5,25–27 Pavel podrobně popsal nejlepší příklad lásky – Kristovu lásku k církvi. Takový příklad manželského soužití se výrazně odlišoval od zažité praxe starověku. Dříve než předloží nový argument, znovu poukazuje na nádherný příklad lásky vyjádřený ve vztahu Krista k církvi a vyzývá křesťanské manžely, aby i oni milovali své manželky (Ef 5,28). Ježíš miloval církev

tak moc, že se sám „za ni obětoval“ a stará se o každou její potřebu (Ef 5,25–27). Pavel vyzývá muže, aby se odvrátili od tehdejších praktik a snažili se vyrovnat Kristově něžné lásce.

Ve verších Ef 5,28–30 Pavel přidává nové zdůvodnění na podporu lásky křesťanských mužů k jejich ženám – sebelásku. Pavel argumentuje zdánlivou banalitou: „nikdo přece nemá v nenávisti své tělo“ (pokud netrpí nějakou úchylkou). Člověk si za normálních okolností neublíží, ale své tělo „živí... a stará se o ně“ (Ef 5,29). Ve snaze odstranit tvrdost a násilí vůči křesťanským manželkám Pavel vyzývá muže, aby se ztožnili se svou manželkou. Se svou ženou jste natolik zajedno, říká Pavel, že ublížit jí by bylo totéž jako sebepoškození – a většina rozumných a zdravých lidí nic takového nedělá.

Pavel pak celou ilustraci otáčí a ukazuje, že stejně tak i samotný Kristus pečuje o církev – a tedy o sebe, „vždyť jsme údy jeho těla“ (Ef 5,29,30). Podle Pavla má muž formovat své chování k manželce podle stejného vzoru, jako zachází sám se sebou – a v tom mu má být příkladem Kristova péče o církev i o něho samého.

Aplikace

Podle Pavla je Kristus příkladem chování pro muže i ženy. Co se můžeš naučit od Ježíše o lásce k lidem ve tvé vlastní rodině?

„JEDNO TĚLO“

³¹ „Proto opustí muž otce i matku a připojí se k své manželce, a budou ti dva jedno tělo.“³² Je to velké tajemství, které vztahují na Krista a na církev. ³³ A tak i každý z vás bez výjimky ať miluje svou ženu jako sebe sama a žena ať má před mužem úctu. (Ef 5,31–33)

Proto opustí muž svého otce i matku a přilne ke své ženě a stanou se jedním tělem. (Gn 2,24)

Osobní studium

Prostudujte si příběh o stvoření v Gn 2,15–25. Co se odehrálo před prohlášením, že se muž a žena „stanou jedním tělem“ (Gn 2,24)?

Klíčem k uplatnění Pavlových rad na vztahy v manželství je pochopení citátu z Gn 2,24 (v Ef 5,31) jako vyvrcholení apoštolovy argumentace. Když Pavel uvažuje o příběhu stvoření z knihy Genesis, má na mysli potřeby křesťanských sborů a zdraví rodinných vztahů v nich. V Gn 2,24 slyší poselství, které platí stále. Podle Božího plánu má být manželství tajemstvím „jednoho těla“, přičemž sexuální jednota se odráží v emocionální a duchovní jednotě a emocionální a duchovní jednota zase dává smysl sexuálnímu vztahu.

Všimni si, že v textu Ex 2,24 Pavel vybírá výrok o manželství, který zazněl ještě před pádem člověka do hříchu, a tento výrok aplikuje na vztahy mezi křesťanskými manžely a manželkami. V našem hříchem poznamenaném světě se nekontrolovatelně zneužívá sexuální vztah mezi mužem a ženou. Toto zneužívání odhaluje, jak hluboko je

v moderní kultuře zakořeněna myšlenka, že sexuální spojení představuje podmanění si ženy. Pavel ukazuje, že sexuální vztah podle Genesis není vztahem podrobení, ale spojení. Tento text nemluví o dominanci muže, ale o rovnocenném svazku muže a ženy, kteří jsou „jedním tělem“. Texty Ef 5,21–33 a Gn 2,24 můžeme v tomto kontextu vnímat jako teologickou výpověď, která jde proti nesprávným kulturním zvyklostem a zároveň napravuje pohled na manželství a sexualitu.

Ve stejném kontextu Pavel v následujícím verši hovoří o „velkém tajemství“ (Ef 5,32). Týká se obou stran dvojité metafory, o které Pavel psal: křesťanské manželství chápané ve světle Kristova vztahu k jeho církvi (Ef 5,32) a Kristův vztah k jeho církvi chápaný ve světle křesťanského manželství (Ef 5,32).

Křesťanské manželství se přirovnáním ke vztahu mezi Kristem a církví dostává na zcela novou, vyšší úroveň. Navíc uvažováním o vztahu církve ke Kristu přes optiku pečlivého a oddaného manželství získávají věřící nové pochopení svého vztahu ke Kristu.

Aplikace

V čem je text Ef 5,33 stručným shrnutím Pavlových rad v Ef 5,21–32? Jak se můžete ve svém manželství (pokud jsi ženatý nebo vdaná) snažit lépe uplatňovat zásady, které Pavel představil?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Ellen Whiteová důsledně vybízí manželské partnery, aby se nesnažili ovládat toho druhého: „Pokud si chtějí uchovat vzájemnou lásku, neměli by jeden druhého nutit, aby vyhověl jejich přání. Vzájemná laskavost, trpělivost, shovívavost, ohleduplnost a zdvořilost napomůže tomu, aby si vzájemně poskytovali štěstí, jak si to slíbili, když vstupovali do manželství.“ (AH 118; ŠD 36.37)

Na jiném místě Ellen Whiteová komentuje výklad a aplikaci textu Ko 3,18 (a Ef 5,22–24): „Často se setkáváme s otázkou: ‚Cožpak žena nemůže mít svou vlastní vůli?‘ V Bibli čteme, že hlavou rodiny je muž. ‚Ženy, podřizujte se svým mužům‘ (Ko 3,18). Kdyby to bylo vše, co říká Bible o postavení ženy, pak by její situace byla skutečně nezáviděníhodná. [...] Někteří muži zůstanou právě jen u slov: ‚Ženy, podřizujte se svým mužům [...]‘ Verš však pokračuje ještě dál: ‚[...] jak se sluší na ty, kdo patří Pánu‘ (Ko 3,18).“ (AH 115.116; ŠD 35.36) „Bůh chce, aby žena měla stále před očima Boží bázeň a slávu. Zcela má být podřízena pouze Pánu Ježíši Kristu, který si ji vykoupil jako své vlastní dítě za nekonečnou cenu svého života. [...] Je někdo, kdo stojí mnohem výše než manžel. Je to Vykupitel. Podřízení se ženy svému muži se má projevit tak, jak to nařídil Bůh: jak se sluší v Pánu.“ (AH 115.116)

Otázky k rozhovoru

1. Představte si tvrzení, že text Ef 5,21–33 je již zastaralý, protože prosazuje model manželství zaměřený na autoritu a nadvládu manžela. Jak byste odpověděli? Co z daného textu byste mohli použít k vysvětlení smyslu těchto veršů?
2. Co může Pavlova rada v textu Ef 5,21–33 nabídnout těm, kteří se ocitnou v náročných a těžkých manželských vztazích?
3. Někteří křesťané tvrdí, že příběh stvoření v Gn 1 a 2 je pouze metaforou a že se ani zdaleka nepřibližuje tomu, co se odehrálo během miliard let evoluce. Co nás Pavlovo použití příběhu učí o tom, jak on vnímal tuto zprávu?
4. Věnujte se společně tématu „jednoho těla“. Jak nám tento koncept pomáhá lépe pochopit posvátnost manželství? Proč musí manželské páry udělat všechno, co je v jejich silách, aby tuto posvátnost chránily?